

המכביה והעם היהודי – שייכות ומחוייבות

מטרות:

- להכיר את מפעל המכביה, המהווה מפעל ספורט יהודי-ציוני מזה עשרות שנים.
- להכיר גישות שונות הרווחות בציבור היהודי לגבי יחסי ישראל והתפוצות.
- לברר את יחסם של בני הנוער ליהודי התפוצות.
- לחזק את תחושת השייכות והאחריות של בני הנוער ליהודי התפוצות.

אוכלוסיית היעד: חט"ב, חט"ע

משך ההפעלה: 45-60 דקות

עזרים: עיגולי בריסטול בגדלים שונים ובצבעים שונים, 5 קטעי מקורות שונים, כרטיס משימה קבוצתית.

מהלך ההפעלה

שלב א' – אישי במליאה

אפשרות א':

המנחה יאמר למשתתפים:

בחודש יולי תתקיים בישראל המכביה ה-20, במסגרתה יגיעו לארץ כ-9000 ספורטאים

מ-80 מדינות שבהן יש קהילות יהודיות.

קיום המכביה בישראל מדגיש פעם נוספת את חשיבות הקשר בין העם היהודי בתפוצות לבין מדינת ישראל, ומאפשר לנציגי

הקהילות היהודיות להפגין את תמיכתם בישראל ובתושביה בתקופה קשה זו.

משימה אישית:

כל משתתף יבחר מספר עיגולים שבעזרתם יוכל להביע באופן חזותי את מקומה / תפקידה / אחריותה / זיקתה של מדינת ישראל מול יהדות התפוצות (כל עיגול ייצג לצורך העניין מדינה שיש בה קהילות יהודיות, כולל מדינת ישראל- לדוגמא: עיגול לצד עיגול, עיגול בתוך עיגול כאשר נקודות ההשקה והחפיפה בין העיגולים משתנות על פי מידת הקשר ועוד).

- המשתתפים יחולקו לקבוצות.

כל אחד מחברי הקבוצה יציג בתורו את המודל שאותו יצר בעזרת העיגולים ויסביר איזו השקפה לגבי יחסי ישראל והתפוצות, עומדת מאחורי מודל זה.

- הקבוצה תבחר מודל אחד ואותו תציג בפני המליאה.

אפשרות ב':

המנחה יאמר למשתתפים:

הרעיון לקיים משחקים עולמיים של נוער יהודי, מעין משחקים אולימפיים יהודיים, הועלה כבר ב-1911 על ידי פריץ אברהם בביטאון "אגודת המתעמלים היהודית". אך מי שהיה המאיץ העיקרי למימושו של הרעיון היה יוסף יקותיאל, ממנהיגי הבולטים של מכבי ארץ ישראל. הצעתו לקיים "מכביאדה" בשנת 1932, במלאת 1800 שנה למרד בר-כוכבא, התקבלה בוועידה הארצית של מכבי ארץ ישראל ב-1928 ואושרה לביצוע בקונגרס העולמי של מכבי שנערך במהריש-אוסטראו בצ'כוסלובקיה בשנת 1929. על פי הצעתו של יוסף יקותיאל, למכביה היו כמה מטרות השזורות זו בזו:

- להציג לפני העולם את תרבות הגוף היהודית המתפתחת.
- לגרום לבני נוער מהגולה להכיר את ארץ ישראל ובכך להבליט את מרכזיותה בעולם היהודי.
- להדגיש את הסולידריות היהודית.
- לחזק ולטפח את תנועת המכבי.

יקותיאל טען כי המכביות אינן חיקוי למשחקים האולימפיים של ימינו, ואכן, רעיון המכביה דומה לרעיון המשחקים האולימפיים הקדומים ביוון שנועדו לחזק את התודעה ההלנית המשותפת, יותר מאשר למשחקים האולימפיים המודרניים בעלי האופי הבין-לאומי.

- האם לדעתכם מטרותיו של יוסף יקותיאל אכן באות לידי מימוש במכביה?

שלב ב' - קבוצתי

המשתתפים יחולקו לקבוצות

כל קבוצה תקבל קטע מקור וכרטיס משימה קבוצתית ותענה על השאלות שבו.

מקור מס' 1

פרופ' יחזקאל דרור, נשיא המכון לתכנון מדיניות העם היהודי, נשא דברים בכנס הרצליה, ב-23.1.08 בנוגע ליחסי ישראל-תפוצות. בין היתר, אמר: "עתידו של העם היהודי אינו מובטח ... אנחנו מתרחקים מיהודי התפוצות. מגמות שונות מביאות להתרחקות הולכת וגדלה בין ישראל לתפוצות, אשר באה לידי ביטוי גם בשחיקה בהזדהות עם ישראל בקרב הדור הצעיר".
בין הסיבות מונה פרופ' דרור את הנקודות הבאות:

- חוויית החיים והמשמעות של להיות יהודי בישראל שונות מאוד מאלו שבתפוצות.
- המסגרת הפוליטית שונה לחלוטין: מדינה ריבונית לעומת רשת של קהילות וולונטריות.
- שלילה של רעיון "מדינת לאום" בקרב צעירי יהדות ארה"ב והתחזקות הזהות העצמית הלאומית כ"ישראלי" ו"לא יהודי" בקרב צעירים לא דתיים בארץ.
- צעירי יהדות התפוצות הדתיים מאוכזבים ממידת היותה של ישראל "מדינה יהודית", וצעירי יהדות התפוצות הלא-דתיים מאוכזבים ממשקלם החזק של מוסדות הדת בישראל.
- שחיקה במשמעות הרגשית של חויית תקומתה של ישראל אחרי השואה עבור הדור הצעיר לעומת הדור הקודם שחוה תקופה זו.

מקור מס' 2

יותר ממחצית העם היהודי חי בישראל. המדינה נתפסת על ידי הקהילות היהודיות בתפוצות כמדינה חזקה ומבוססת ולא כמדינה חלשה בראשית דרכה, הקשורה כבעבר בחבל הטבור ליהדות התפוצות ותלויה בה... לפתחן של הקהילות היהודיות בעולם רובצת היום בעיה קשה ומטרידה של התבוללות: התרחקות בני הדור הצעיר וחוסר העניין שלהם במסגרות חיי הקהילה... למדינת ישראל חייב להיות עניין ראשון במעלה לסייע לקהילות היהודיות לעצור את הסחף הזה ולהתגייס בדרכים חדשות ויצירתיות למען המשך קיומו של העם היהודי... הדרך העיקרית שאנו מציעים היא מיצובה של ישראל כמקור עניין, אתגר והזדהות לצעירים יהודים מכל העולם. ...אנו פועלים לחזק את גורמי ה"משיכה" של ישראל, אך בהיעדר גורמי "דחיפה" משמעותיים, בוחרים מרבית היהודים בתפוצות להישאר בארצותיהם.

חיי רבים מהיהודים קשורים למדינת ישראל. הם תורמים לה ביד נדיבה, מעורבים בפרויקטים רבים ומשותפים. הם רואים בקשר עם ישראל אמצעי ראשון במעלה לחיבור ילדיהם למסורת, לתרבות ולערכים היהודיים, לחיי הקהילה, להבטחת המשך חייהם כיהודים... אלה האתגרים המרכזיים להמשך קיומו של העם היהודי בארץ ובתפוצות...

זאב ביילסקי, יו"ר הנהלת הסוכנות היהודית וההסתדרות הציונות העולמית, (הארץ, 8.5.06)

מקור מס' 3

כיום, כאשר אין כמעט יהודי שהעלייה לארץ נמנעת ממנו בכפייה, ההכרעה שלא לעלות מטילה צל כבד על יומרתו של העם היהודי לבטא נאמנות אינסופית למולדתו ההיסטורית. הבחירה לא לעלות מטילה צל על מידת הרצינות של יהדות הגולה בנכונותה להתמודד עם מה שהיא מגדירה לכאורה כבעייתה הקיומית – ההתבוללות. עם כל הבעיות הנוגעות לזיקה של הישראלים למסורת היהודית, עדיין עלייה לארץ היא בוודאי אופן ההתמודדות הפשוט והיעיל ביותר עם בעיית ההתבוללות. בכל זאת, רוב יהודי הגולה בוחרים שלא לעלות, ובכך הם מעידים שגם אם הם מוטרדים מבעיית ההתבוללות, הנוחות האישית חשובה להם יותר.

יאיר שלג (הארץ, 10.5.06)

מקור מס' 4

היתרונות ההדדיים שינבעו מן השותפות

"שותפות של אמת בין צדדים שונים מבוססת על ההנחה שלכל אחד מהם יש עניין בקיומה ובשגשוגה של השותפות. אין טעם להציע שותפות לשני צדדים, במקרה זה יהודי ישראל ויהודי התפוצות, אלא אם כן ניתן להצביע על היתרונות הגלומים בה עבור שניהם.

בחינה של דפוסי שיתוף המוצעים בין יהודי התפוצות לבין יהודי ישראל מעלה כי לכל אחד מן הצדדים אכן יש נכסים של ממש שהצד האחר יכול לעשות בהם שימוש כדי לקדם את ענייניו שלו. במובן זה השותפות מושתתת על בסיס איתן.

החברה היהודית בישראל היא בעלת נכסים שיש להם חשיבות רבה מאוד עבור יהודים הדרים בקהילות בתפוצות. ישראל לא רק הייתה במשך שנים מוקד של הזדהות וגאווה לכל חלקי העם היהודי, אלא תרמה תרומה של ממש לשיפור איכות החיים בקהילות רבות בעולם, לחיזוקן ולביצורן.

השותפות עם יהודי התפוצות מקנה גם ליהודי ישראל יתרונות ממשיים. מדינת ישראל והחברה הישראלית זקוקות לשותף בתפוצות. אופייה של מדינת ישראל, שהוקמה כמדינת העם היהודי, מתעצב על ידי הזיקה בינה לבין אלה שאינם דרים בה בפועל, אבל רואים עצמם בשר מבשרה. בהיותה מבודדת בסביבתה הגיאוגרפית- הפוליטית ומצויה בסכנה של איום פיסי מתמיד, שאבה האומה בישראל עידוד רב מאוד ממשאבי התמיכה וההזדהות שזרמו אליה מכל רחבי העולם היהודי. העם בישראל עדיין זקוק למשאבי תמיכה אלה. מאליו יובן, כי התרומה הגדולה ביותר שיכול יהודי לתרום לחברה בישראל ולמדינת ישראל היא לבוא לארץ ולחיות בה את חייו. יהודים שיבחרו לעשות כן יוכלו לממש בדרך השלמה ביותר את חייהם כיהודים בחברה יהודית גאה וחופשית.

מכל מקום, חיוני שמדינת ישראל ומנהיגים מכל שכבות העם בישראל ימשיכו להשקיע מאמצים רבים כדי לגבש את ההזדהות של יהודי התפוצות עם ישראל. הזדהות כזאת מעניקה לישראלים לא רק חוסן מוסרי ומוראלי, אלא גם נגישות למשאבים חשובים של עוצמה פוליטית וכלכלית. בעתיד הנראה לעין מדינת ישראל תמשיך להזדקק למשאבים אלה.

עושרם של יהודים בקהילות רבות בעולם הוא משאב המעניק יתרון לחברה הישראלית על פני חברות רבות אחרות. אמנם נכון, חשיבותם היחסית של כספי הפילנתרופיה המגיעים לישראל באמצעות המוסדות הלאומיים איננה דומה לזו שנודעה להם לפני מספר עשורים. אבל נסו להסביר את עובדות הסטטיסטיקה למי שנעזר בכספים אלה במגזר ההתיישבות, לעולה שהגיעה מן התופת בסרייבו או לילדה שהובאה לאחר שלא היה מי שידאג למחסורה באחת הרפובליקות האסלאמיות של מדינות חבר העמים. תחושת השיתוף בין יהודי התפוצות לבין מדינת ישראל לא תצטמצם לאיסוף תרומות, אלא תורחב לערוצי קשר מגוונים, הכרוכים גם במגעים חברתיים, כמפורט להלן, ואלה יוכלו אף להעמיק ולבסס את הקירבה והכבוד ההדדי בין חלקי העם היהודי."

מתוך: אברהם בורג, ברית עם: טיוטת מתווה למדיניות המוסדות הלאומיים של העם היהודי, הסוכנות

היהודית, סיון תשנ"ה, יוני 1995

מקור מס' 5

ישראל ראש ליהדות

"אם חייבים להשתמש במשל כלשהו, צריך להעדיף את דוגמת הראש והגוף. אם היהדות היא גוף חי, ישראל היא ראשה. קשה לתאר כיצד יתקיים הגוף ללא הראש. ישראל היא הראש משום שמתקיים בה יסוד הריבונות, הכוח והשליטה העצמית שאינם קיים בשום איבר מאיברי היהדות. הציוויליזציה היהודית המסורתית יכלה להמשיך ולהתקיים ללא בסיס של ריבונות ועצמאות, אך היהדות בעת החדשה, דווקא בשל שיווי הזכויות ותהליך החילוניות שעבר עליה, זקוקה לראש הישראלי. בין כוח המשיכה של ישראל לבין טמיעה מוחלטת אין ניצבת מבחינתה אדמת הפקר. ישראל היא ראש היהדות; היא ראש הדאגה, ראש התקווה, ראש הגאווה. אין אלו מליצות. היכנס למרכז יהודי קהילתי בצפון אמריקה ובדוק את לוח המודעות. רובו עוסק בעניינה של ישראל: תרומה, נסיעה מאורגנת בקיץ, שיעורי עברית, ריקודי עם מישראל, הרצאת ישראלי אורח, הפגנת מחאה בעניין ישראלי. ישראל היא התוכן היהודי העיקרי לגבי רוב רובה של הקהילה היהודית 'המחויבת' בעולם כולו. שקיעת הציוויליזציה המסורתית ורצח יהודי אירופה הותירו את רוב יהודי התפוצה ללא מרכז אחר. אם חלילה תיעלם ישראל – ואפילו לצורכי אזהרה קשה לכתוב דברים אלה – לא יחזיק מעמד הגוף חסר הראש. יישארו איים קטנים של יהדות הלכתית ויישארו (אולי) חיי קהילה למטרות של סעד, עזרה הדדית ושמירה על הווי פסבדו-דתי שעתידו ניוון הדרגתי."

מתוך: אמנון רובינשטיין, להיות עם חופשי, הוצאת שוקן, 1977, עמ' 195

מקור מס' 6

סקר ארצי שבוצע בשנת 1989, עבור הוועד היהודי האמריקני מצא ש-73% מהיהודים הסכימו ש"הדאגה לישראל היא חלק חשוב מאוד של היותי יהודי". בשנת 2005, כעבור עשור וחצי בלבד, המספר התואם כבר ירד ל-57%. יתרה מזאת, בוגרים צעירים יותר מפגינים קשר חלש יותר לישראל מכפי שמפגינים המבוגרים. לא מדובר רק בקשר לישראל. סקר האוכלוסין היהודי בארה"ב משנת 2001-2000, מראה כי, באופן משמעותי, האוכלוסייה הבוגרת הצעירה מסכימה פחות מהאוכלוסייה הבוגרת יותר לתמוך במידה רבה באמירה ש"יהודים בארה"ב ויהודים ברחבי העולם שותפים

לגורל אחד", או ש"כאשר אנשים נמצאים במצוקה, יש ליהודי ארה"ב אחריות גדולה יותר להציל יהודים מאשר לא-יהודים". תגובות להצהרה הפשוטה: "יש לי תחושה חזקה של שייכות לעם היהודי", מלמדות הרבה מאוד. שיעור היהודים המסכים במידה רבה להצהרה זו יורד בהדרגה מנקודת שיא של 75% בקרב המשיבים שגילם שישים ומעלה, עד לשפל של 47% בקרב בוגרים עד גיל שלושים וחמש

מתוך מה קרה לעם היהודי? סטיבן מ. כהן וג'ק וורטהיימר, קומנטרי, יוני 2006

כרטיס משימה קבוצתית (לכל הקבוצות) התייחסו לשאלות הבאות:

- מהי העמדה המוצגת בקטע שקראתם בנושא יחסי ישראל-תפוצות?
- האם אתם מסכימים עם עמדה זו? מתנגדים לה? נמקו.
- הכינו את עמדתכם להצגה במליאה.

שלב ג' - במליאה

נציגי הקבוצות יציגו את מודל העיגולים ואת דעתם לגבי העמדה המוצגת בקטע שקיבלו.

מבחר שאלות לדין

1. במה תורם קיומה של מדינת ישראל ליהודי התפוצות?
2. במה תורמים יהודי התפוצות להמשך קיומה של מדינת ישראל?
3. האם, לדעתכם, כל היהודים צריכים לחיות בישראל? מדוע?
4. האם, לדעתכם, ישראל היא מרכז העם היהודי, או "מוקד של יהודים" שהוא שווה ערך למוקדים יהודים אחרים?
5. האם יהודי התפוצות רשאים, לדעתכם, להתערב בנעשה בישראל? אם כן, באיזו מידה ובאילו תחומים? אם לא, מדוע?
6. באילו תחומים יכול לבוא לידי ביטוי המושג "ישראל ערבין זה לזה"?
7. הקהילות היהודיות בתפוצות מתמודדות עם תופעת התבוללות. האם, לדעתכם, מדינת ישראל צריכה לסייע ליהודי התפוצות בהתמודדות עם תופעה זו? אם כן, מה ניתן, לדעתכם, לעשות?
8. לעם היהודי יש גורל משותף ועבר משותף. האם, לדעתכם, יש גם עתיד משותף? במי זה תלוי? האם זה חשוב? נמקו.
9. מה ניתן לעשות כדי להבטיח קיומו של עתיד משותף?
10. האם תושבי ישראל צריכים להיות מודאגים מהתרחקות יהודי העולם לגבי מדינת ישראל?

11. האם ניתן ליצור מהלכים שיקרבו ביניהם?
12. אילו מפעלים חינוכיים / חברתיים קיימים שמקרבים בין יהודי התפוצות ומדינת ישראל?
13. האם, אתם, כבני נוער, יכולים לתרום בעשייה למען הקירוב של יהודי התפוצות למדינת ישראל? אם כן, במה? לאיזה סיוע אתם זקוקים לשם כך?

זרקור על... "האולימפיאדה היהודית" - סיפורה של המכבייה

למשחקי המכבייה, הנערכים כל ארבע שנים בישראל והמאחדים אלפי יהודים מרחבי העולם, יש היסטוריה ציונית ארוכת ימים המתחילה בדמיונו הפורה של הנער יוסף יקותיאל. בהיותו בן 15 שמע על משחקי האולימפיאדה של שנת 1912 שנערכו בשטוקהולם שבדיה, והרעיון כה הלהיב אותו עד שהשפיע עליו לחשוב על מקבילה יהודית של תחרויות ספורט אולימפיות לספורטאים יהודים בארץ ישראל. במשך עשר השנים הבאות פעל להפיכת הרעיון למציאות, עד שבשנת 1928 הציג את חזונו בפני יושב ראש הוועד הפועל של הקרן הקיימת לישראל מנחם אושיסקין. הוא הציע לאושיסקין לקיים כינוס ראשון בארץ ישראל של ספורטאים יהודים מכל איגודי הספורט בעולם בשנת 1932, בעיתוי סמלי - 1,800 שנה למרד בר-כוכבא.

הדרך למימוש המכבייה הראשונה בארץ-ישראל נסללה כאשר בשנת 1928 הוקמה אגודת הכדורגל בארץ-ישראל והוכרה על ידי איגודי הספורט הבינלאומיים. רק אז עם ההכרה וההסכמה הבינלאומית ניתן היה להתחיל ולארגן את המכבייה. הוחלט שה"מכביאדיה", כפי שנקראה אז, תהיה פתוחה לספורטאים חברי הפדרציה העולמית של מכבי ותתקיים בארץ ישראל כל ארבע שנים, על פי הדגם של האולימפיאדה. המטרה הרשמית של המשחקים הייתה: לתת לאגודות הלאומיות השונות הזדמנות לבחון את כוחן ויכולתן, ולהכין את ספורטאייהן לתחרויות בינלאומיות ואולימפיות. המטרה הלא רשמית הייתה: להציג לעולם וליהודים עצמן דמות חדשה של יהודי בעל כוח פיזי ויכולות גופניות-ספורטיביות, כראוי לצאצאי המכבים.

משחקי המכבייה הראשונה נפתחו ב-28 במרץ 1932. 390 ספורטאים יהודים מ-18 מדינות השתתפו במשחקי המכבייה הראשונה, ביניהם 60 ספורטאים ממדינות ערב (סוריה ומצרים). 2,500 מתעמלים הופיעו בטקס הפתיחה בביצוע מרשים של תרגילי ראווה,

ב"איצטדיון המכביה", שהוקם באיזור החולות שבצפון תל-אביב. התחושה היתה של אירוע היסטורי וראשי הציונות העולמית כהנרייטה סאלד, נחום סוקולוב וחיים נחמן ביאליק כבדו את האירוע בנוכחותם. למרות שלמכביה הראשונה חסרה בריכת שחייה, חסר ציוד ספורטיבי לענפים השונים וגם אולם התעמלות ראוי לא היה בנמצא – התקיימו כל התחרויות ב-16 ענפי ספורט: אתלטיקה קלה, התעמלות, אגרוף, האבקות, סייף, שחייה, טניס, טניס שולחן, אופנועים, הוקי, כדור יד, כדורסל, כדורגל, כדור מים, קפיצות למים ורכיבה.

הצלחתה הגדולה של המכביה הראשונה הבטיחה את המשכיותה. המכביה השנייה הוקדמה לשנת 1935 בשל עליית כוחם של הנאצים באירופה. מלחמת העולם השנייה הביאה לדחיית המכביה השלישית ב-15 שנה! המשחקים חודשו רק בשנת 1950 במדינת ישראל שזה עתה קמה. המכביה הרביעית התקיימה ב-1953 ולאחריה נקבע סופית המבנה הארבע שנתי של המכביה המתקיימת בשנה שלאחר המשחקים האולימפיים.

כיום מאורגנים המשחקים על ידי הוועד הבינלאומי של המכביה, בפיקוח הוועד האולימפי הבינלאומי והפדרציה הבינלאומית לספורט. לרבים מהספורטאים מהווה המכביה את הקשר המשמעותי ביותר שלהם למדינת ישראל וליהדות בכלל. המפגש שמתרחש בין המשתתפים מקהילות יהודיות ברחבי העולם, רובם בגילאי 16-23, מעורר מודעות למסורת ולהיסטוריה של עם ישראל ומדינת ישראל.

המכביה ה-18 תפתח ביום ראשון, כ' תמוז תשס"ט 12.7.09 בהשתתפות 7500 ספורטאים מ-60 מדינות מכל רחבי העולם. טקס הנעילה יתקיים ב-23 ביולי. במהלך המכביה ה-18 תיערך גם **מכביית נוער**, בדגש על סובלנות בספורט, מתוך תפיסה שהמכביה אינה רק אירוע ספורט, אלא גם חוויה ערכית שמבקשת לקדם אוזירה תחרותית הוגנת ומכובדת.

מה ברשת

רשת של קשרים: ישראל והתפוצות

האתגר הגדול של העם היהודי בימינו הוא שמירת הקשר והזיקה בין הקהילות השונות בתפוצות ובין ישראל. הדיאלוג בין הקהילות בעולם היהודי חשוב במיוחד לחיזוק ההזדהות של יהודי התפוצות עם ישראל ועם זהותם היהודית. רשת האינטרנט היא הכלי הטכנולוגי שמאפשר יצירה של קהילה וירטואלית שבה המרחקים הגיאוגרפיים מתבטלים. הרשת מאפשרת מתן שירותי מידע ודת, מפגשי לימוד, היכרות, החלפת דעות ועוד. במובן זה לרשת יש כוח מחבר ומקשר שאין לכלים טכנולוגיים אחרים. סקירה זו כוללת אתרים ומאמרים שעוסקים בנושא, ומבחר הפעלות רלוונטיות ממאגר הפעלות של מינהל חברה ונוער.

אתרים

[המכבייה ה-18](#)

האתר הרשמי של המכבייה ה-18 ובו חדשות, מידע למשלחות, לוח זמנים לתחרויות, תקנוני ספורט ועוד.

[המכון לתכנון מדיניות העם היהודי](#)

המכון הוקם במטרה לתרום לקידומה של הנהגה יהודית, בהווה ובעתיד, ולעודד שיח מעמיק, על-ידי הכנת חומרי רקע ומסמכי מדיניות עבור מקבלי החלטות.

[פרוייקט תגלית](#)

יוזמה משותפת של פילנתרופים יהודים מובילים עם ממשלת ישראל והקהילות היהודיות בתפוצות (הסוכנות היהודית, איחוד הקהילות היהודיות בצפון אמריקה וקרן היסוד) ומטרתה לחזק את הקשר שבין צעירי התפוצות לישראל ולאפשר לכל צעיר וצעירה יהודיים, בני 18 עד 26, לבוא לארץ לעשרה ימים לסיור חינוכי והיכרות ראשונית עם העם והמדינה.

[שותפות 2000 – הסוכנות היהודית](#)

תוכנית שותפות 2000 של הסוכנות היהודית הינה הדגם המוביל לשותפות ישירה בין קהילות יהודיות בתפוצות לבין קהילות בישראל – מרביתם באזורי עדיפות לאומיים.

[בית הספר הבינלאומי ללימודי העם היהודי – בית התפוצות](#)

בית הספר הבינלאומי ללימודי העם היהודי מפתח תוכניות לימודים, מכשיר מחנכים, ומציע מגוון תוכניות חינוכיות לתלמידים ומחנכים מהארץ ומהעולם בתחום לימודי העם היהודי, תוך שיתוף פעולה עם הקהילות היהודיות ברחבי העולם.

[אוכלוסייה יהודית בעולם ובישראל – הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה](#)

נתונים מתוך השנתון הסטטיסטי לישראל 2008.

[בונים עולם יהודי](#)

אתר אינטרנט, שהוקם על ידי הסוכנות היהודית והאגף לקשרי חינוך ישראל והתפוצות, ומשמש כלי טכנולוגי ליצירת קשרים בין קהילות יהודיות בישראל ובעולם. האתר מציע תוכניות לימוד מקוונות, עולמות תוכן פתוחים וכלים אינטרנטיים מגוונים לשימוש של מחנכים ושל מתכננים קהילתיים ברחבי העולם. האתר מופיע בשפות עברית, אנגלית וספרדית.

[הקונגרס היהודי העולמי](#)

באתר (באנגלית) מידע על הקונגרס: ההיסטוריה, הנהגה, מדיניות, אמנה, נשיאים, ועדות, מידע על הקהילות היהודיות ברחבי העולם, רשימת פרסומים, חדשות ומעקב אחר אירועים אנטישמיים ברחבי העולם.

[אגף לקשרי חינוך ישראל – תפוצות במשרד החינוך](#)

האתר בשפה העברית, כולל תוכניות לפעילות לשכבות גיל שונות, ספרייה פדגוגית, קבוצות דיון, קשרי תאומות, לוח מודעות וקישורים לאתרים ומנועי חיפוש בנושא העם היהודי בימינו.

מאמרים

[היחסים בין ישראל והתפוצות](#)

מאמר של סטיב ישראל באתר "מאה שנות ציונות" הסוקר את היחסים בין ישראל והתפוצות החל מתקופת התנ"ך ועד ימינו. במאמר פרק מסקנות ופרק השלכות.

[חלקה של מדינת ישראל בדמוגרפיה של העם היהודי](#)

מאמר מאת פרופ' סרג'יו דלה-פרגולה, אשר בוחן את התהליכים הדמוגרפיים והחברתיים בעם היהודי בפרספקטיבה היסטורית, ובמיוחד את תפקידה של מדינת ישראל בתהליכים אלה.

[ישראל והתפוצות – על פרשת דרכים](#)

מאמר מאת ד"ר אבי בקר, אשר דן ביחסי מדינת ישראל והתפוצות לנוכח המשבר הנוכחי.

[וכך נוסדה מדינת היהודים הוירטואלית](#)

מאמר מאת עדי סורפין על היכולת של האינטרנט לקשר בין קהילות יהודיות, המפוזרות בתפוצות, ולקרנן לאומה היהודית, בדרך פשוטה ואפקטיבית.

פעילויות באתר מינהל חברה ונוער

[יחסנו אל יהודי התפוצות במלאת 60 שנה למדינת ישראל](#)

מטרת הפעילות לברר עם בני הנוער את עמדותיהם כלפי יהודי התפוצות ולחזק את מחויבות בני הנוער בישראל ליהודים בתפוצות ולהציע מגוון דרכים להעמקת קשרים אלו.

[עם אחד עתיד משותף – לקראת העצרת הכללית של איחוד הפדרציות של צפון אמריקה](#)

לקראת העצרת הכללית המתקיימת בסימן שישים שנות יחסי ישראל תפוצות מבררת הפעילות מהן המגמות המאפיינות את מערכת היחסים בין ישראל לתפוצות וכיצד ניתן לחזק ולטפח את המחויבות הדדית על רקע התמורות בישראל ובקרב הקהילות היהודיות בתפוצות.

ישראל ויהדות התפוצות

מטרות ההפעלה לברר את יחסם של בני הנוער כלפי יהדות התפוצות ולסייע לבני הנוער לבחון את יחסי הגומלין בין מדינת ישראל לתפוצות ולגבש עמדה בנושא.

ישראל ערבים זה לזה

מטרות ההפעלה לברר עם המשתתפים את משמעות האימרה "כל ישראל ערבים זה לזה", לבחון מהי המחויבות הנובעת מאימרה זו ולברר עם התלמידים מהי המחויבות האישית שלהם לאור האימרה.

ערבות ואחריות בין יהודי ישראל ליהודי התפוצות

כוונת ההפעלה לחזק את האחדות בין יהודי ישראל והתפוצות במסגרת "הקהל" ולבחון את יחסי הגומלין ביניהם.

ישראל ערבין זה לזה

ההפעלה מתמקדת בנושא הערבות ההדדית במסורת התרבות של עם ישראל ובבירור משמעות הערך בהקשר לקליטת עלייה.

נספח

מדדים נבחרים על יהדות העולם 2008

ארץ	אוכלוסייה יהודית (הגדרת ליבה)			מדד פיתוח אנושי		תל"ג (מתוקן) לרמת הקניה (של ה-S)	שיעור למידה בבתי ספר יהודיים (יומיים %)	שיעור נישואי-חוק בקרב זוגות צעירים (%)	ביקור בישראל איפעם (% מתוך אוכל. יהודית)	עלייה	תיירים לישראל
	1970	2008	תחזית 2020	2005	2005						
	2007	2007	2007	2006	חדש ביותר קייסא	חדש ביותר קייסא	חדש ביותר קייסא	2007	2007		
עולם	12,633,000	13,232,000	13,827,000 ^א	336.968-	1-177	60,228-667				18,129 ^א	2,267,900 ^א
ישראל	2,582,000	5,478,000	6,453,000 ^א	927.	23	25,864	97	5	100	-	-
צפון אמריקה	5,686,000	5,650,000	5,581,000	951.961-	4-12	4 1 , 8 9 0 - 33,375				2,288	600,900
ארה"ב	5,400,000	5,275,000	5,200,000 ^א	951.	12	41,890	25 ^א	54	35<	2,094	541,600
קנדה	286,000	375,000	381,000	961.	4	33,375	55	35	65<	189	59,300
אמריקה הלטינית	514,000	392,000	364,000	529.892-	31-146	17,297-1,663				1,522	82,400
ארגנטינה	282,000	183,000	162,000 ^א	869.	38	14,280	50-55	45	50<	319	15,200
ברזיל	90,000	96,000	90,000 ^א	800.	70	8,402	71	45	50<	261	20,400
מקסיקו	35,000	40,000	42,000	829.	52	10,751	85	10	70<	52	18,400
ארצות אחרות	107,000	73,000	70,000 ^א	529.892-	31-146	17,297-1,663	75	15-95	50<	890	28,400
אירופה פרט לחמ"ע	1,331,000	1,153,000	1,070,000	775.968-	1-84	60,228-5,316				3,637	1,034,700
צרפת	530,000	488,000	482,000	952.	10	30,386	40	40-45	70<	2,335	246,000
ממלכה מאוחדת	390,000	294,000	278,000 ^א	946.	16	33,238	60	40-45	75<	562	171,900
גרמניה	30,000	120,000	108,000	935.	22	29,481	20>	60<	50<	96	101,100
הונגריה	70,000	49,000	34,000	874.	36	17,887	15>	60	..	49	10,600
האיחוד האירופי	171,000	150,000	134,000	863.959-	4-42	6 0 , 2 2 8 - 15,871	10-25	33-75	50<	315	422,000
השאר מחוץ לאיחוד	140,000	52,000	34,000	775.968-	1-84	41,420-5,316	5-20	50-80	..	280	83,100
חמ"ע	2,151,000	348,000	173,000	673.862-	43-122	15,478-1,356				6,502	322,600
רוסיה	808,000	215,000	130,000 ^א	802.	67	10,845	15>	80	..	3,249	193,400
אוקראינה	777,000	76,000	25,000 ^א	788.	76	6,848	15>	80	..	1,450	75,100
שאר חמ"ע באירופה	312,000	37,000	15,000 ^א	708.862-	43-111	15,478-2,100	15>	65-75	..	618	33,100
שאר חמ"ע באסיה	254,000	20,000	3,000	673.794-	73-122	7,857-1,356	15>	50-75	..	1,185	21,000
אסיה (שאר) ^א	104,000	19,000	21,000	508.953-	8-153	31,267-930				282	130,100
אפריקה	195,000	77,000	60,000	336.843-	50-177	16,106-667				3,795	72,500
דרם אפריקה	118,000	71,000	57,000	674.	121	11,110	85	20	75<	137	19,300
אוקיאניה	70,000	115,000	105,000 ^א	762.962-	3-92	31,794-2,563				89	24,700
אוסטרליה	65,000	107,000	97,000 ^א	962.	3	31,794	65	22	65<	80	21,600

א מקור: המדור לדמוגרפיה ולסטטיסטיקה של היהודים, המכון ליהדות זמננו ע"ש הרמן, האוניברסיטה העברית בירושלים.
 ב המקור: DellaPergola, American Jewish Year Book (2008). נתונים זמניים.
 ג המקור: הותאם מ: DellaPergola, Rebhun, Tolts (2000) חלופה בינונית.
 ד מדד משולב של בריאות הציבור, רמת השכלה, ורמת הכנסה ריאלית. המקור:

United Nations Development Programme (2007).
 ה המקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (2008).
 ו המקור: כולל ארץ לא ידועה.
 ז לאחר תיקום כלפי מטה עקב סקר האוכלוסייה היהודית באהר"ב (2001).
 ח מבוסס על אומדן מתוקן מתוך סקר האוכלוסייה היהודית באהר"ב (2001).

ט תחזית אוכלוסייה מתוקנת ל-2020.
 י ללא מדינות הבלטיקום, רומניה, בולגריה.
 כ כולל טורקיה, רומניה, בולגריה.
 ל כולל מדינות הבלטיקום.
 מ ללא ישראל, חמ"ע וטורקיה.

מקור: רמי טל (עורך). הערכה שנתית 2008, המכון לתכנון מדיניות העם היהודי, 2008